

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اخلاقی اسلام

فهرست

- فهرست
  - مرور مختصر به در گذشته
  - نتایج متوقع از درس
  - مکارم اخلاقی
  - ارتباط مکارم اخلاقی با کرامت انسانی
  - نمونه ها از مکارم اخلاقی
  - تعریف اخلاص
  - اخلاص در منظر قرآن و سنت
- فوائد اخلاص
  - منابع مضمون

مرور مختصر به درس گذشته

- تزکیه نفس
- مشارطه؛
- مراقبه؛
- محاسبه؛
- مواخذه.

نتایج متوقع از درس

فهمیدن عناوین ذیل نتایج متوقع این درس میباشد:

مکارم اخلاق، نمونه های اخلاق (اخلاص، اخلاص در منظر قرآنی و فوائد اخلاص).

مکارم اخلاقی

مکارم جمع **مَکْرَمَه** است که در زبان عربی به زمین پاک و حاصل خیز اطلاق می شود.

در اصطلاح علم اخلاق: مکارم عبارت از سرشت و طنیت پاک انسان است که اعمال نیک، صالح و پسندیده از آن صادر می شود.

به **عبارت دیگر** مکارم اخلاقی عبارت از مجموعه‌ای از ارزش‌ها، اصول و رفتارهایی است که برای رسیدن به بالاترین سطح اخلاقی در زندگی، باید رعایت شوند.

ارتباط مکارم اخلاقی با کرامت انسانی

از همین جهت بین مکارم و کرامت انسانی ارتباط مستقیم وجود داشته و هر دو از یک ریشه (کرم) گرفته شده است.

خداوند می فرماید: **(وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاَهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا) (۷۰ اسرا)**

ترجمه: به تحقیق ما برای انسان برتری و کرامت دادیم و آنها را در خشکه و بحر حمل نمودیم و پاکترین و بهترین غذاها را برای شان فراهم نمودیم و بر اکثر مخلوقات آنها را فضیلت دادیم.

ادامه... ارتباط مکارم اخلاقی با کرامت انسانی

- ... دیده می شود برتری که الله جل جلاله برای ما اعطا کرده است از جهت همین مکارم اخلاقی است.
- در غیر آن یعنی اگر مکارم اخلاقی را از انسان نفی نمائیم مرتبه انسان از حیوان هم پست تر می شود.
- خداوند میفرماید: **(أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ)** (اعراف ۱۷۹)

نمونه ها از مکارم اخلاقی

مکارم اخلاقی در ادیان و خصوصاً در دین اسلام به عنوان مبانی اصلی زندگی مطرح شده‌اند. ولی برای صحت و قبولیت عند الله برای این اعمال و افعال داشتن اخلاص شرط میباشد.

1. **احترام به دیگران:** به معنای احترام و توجه به نیازها، حقوق و منافع دیگران، بدون توجه به جنسیت، رنگ پوست، مذهب و سایر عوامل تبعیض‌آمیز.
2. **صداقت:** رعایت حقیقت در گفتار و رفتار، بدون پنهان کردن حقیقت و دروغ گفتن.
3. **امانتداری:** رعایت وفاداری به قول و قراردادهای و تحمل مسئولیت مالی و اخلاقی در انجام تعهدات.
4. **عدالت:** به معنای برابری در برخورد با دیگران، عدم تبعیض در توزیع حقوق و منافع، و رعایت حقوق همه افراد.
5. **شجاعت:** قدرت روحی برای مقابله با تحریکات نفسانی، از جمله ترس، و شجاعت در دفاع از حقوق خود و دیگران.
6. **بخشندگی:** رفتار مهربان و خیرخواهانه با دیگران، و رعایت حقوق و نیازهای آنان.
7. **تواضع:** رفتار فروتن و پایین‌بینی، و انعطاف‌پذیری در برخورد با دیگران.

اخلاص در منظر قرآنی چیست؟!

تعریف اخلاص

اخلاص:

تعریف لغوي: اخلاص در لغت ویژه کردن را گویند؛ یعنی پاک کردن چیزی از هر چیزی که غیر آن باشد و با آن در آمیخته باشد.

تعریف اصطلاحی: عبارت است از پاک و خالص ساختن قصد و نیت از غیر خدا.

به عبارت دیگر «حقیقت اخلاص آن است که نیت انسان از هر گونه شرک خفی و جلیّ پاک باشد».

حکم اخلاص: حکم اخلاص برای هر فرد مکلف مسلمان **فرض** میباشد.

اخلاص در منظر قرآن و سنت

• کسی که کاری را هم برای خدا و هم برای غیر خدا انجام دهد، خدا آن کار را نمی‌پذیرد؛ زیرا دین کما و کیف مخصوص خداست.

قرآن کریم در کیفیت عمل می‌فرماید: «أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ»

• حدیث امیر المؤمنین ابی حفص عمر بن الخطاب قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: إنما الأعمال بالنيات، وإنما لكل امرئ ما نوى، فمن كانت هجرته إلى الله ورسوله، فهجرته إلى الله ورسوله، ومن كانت هجرته لدنيا يصيبها أو امرأة ينكحها، فهجرته إلى ما هاجر إليه.

فواید اخلاص

1. بصیرت و نورانیت دل.
2. خضوع تمام ما سوی الله.
3. سعادت و کامیابی.
4. کمال عبادت.

منابع مضمون

1. إحياء علوم الدين للإمام الغزالي
2. أخلاق المسلم للشيخ وهبة الزحيلي
3. د اسلامي حاکمانو اخلاق او صفات للشيخ عبدالباقي حقاني
4. تربية الاولاد للشيخ عبدالله ناصح علوان
5. تحفة الدعوة لإصلاح الرعية والرعاة، دعوت و ارشاد جلب جذب كمپسون
6. خلق المسلم للشيخ محمد الغزالي

پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشكر